

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2012. gada 19. jūlijā *

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Regula (EK) Nr. 44/2001 — Jurisdikcija individuālu darba līgumu jomā — Ar trešās valsts vēstniecību noslēgts līgums — Darba devējas valsts imunitāte — “Filiāles, aģentūras vai citas struktūras” jēdziens 18. panta 2. punkta izpratnē — Vienošanās par jurisdikcijas noteikšanu trešās valsts tiesām saderība ar 21. pantu

Lieta C-154/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 23. martā un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 29. martā, tiesvedībā

Ahmed Mahamdia

pret

Alžīrijas Tautas Demokrātisko Republiku.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], E. Levits, A. O’Kifs [*A. Ó Caoimh*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Alžīrijas Tautas Demokrātiskās Republikas vārdā – *B. Blankenhorn, Rechtsanwalt*,
- Spānijas valdības vārdā – *S. Centeno Huerta*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *A.-M. Rouchaud-Joët*, pārstāvji,
- Šveices Konfederācijas vārdā – *D. Klingele*, pārstāvis,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2012. gada 24. maija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 18. panta 2. punktu un 21. pantu Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir radies saistībā ar prāvu starp *A. Mahamdia*, Alžīrijas Tautas Demokrātiskās Republikas vēstniecības Berlīnē (Vācija) darbinieku, un tā darba devēju.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Vīnes konvencija

- 3 Atbilstoši 1961. gada 18. aprīļa Vīnes Konvencijas par diplomātiskajiem sakariem (turpmāk tekstā – “Vīnes konvencija”) 3. panta 1. punktam:

“Diplomātiskās pārstāvniecības funkcijas *inter alia* ir:

- a) pārstāvēt nosūtošo valsti uzņemošajā valstī;
- b) aizstāvēt nosūtošās valsts un tās pilsoņu intereses uzņemošajā valstī robežās, kādās to atļauj starptautiskās tiesības;
- c) vest [risināt] sarunas ar uzņemošās valsts valdību;
- d) ar visu likumīgu līdzekļu palīdzību noskaidrot apstākļus un notikumus uzņemošajā valstī un ziņot par to nosūtošās valsts valdībai;
- e) veicināt draudzīgas attiecības starp nosūtošo valsti un uzņemošo valsti un attīstīt to attiecības ekonomikas, kultūras un zinātnes jomā.”

Savienības tiesības

Regula Nr. 44/2001

- 4 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 preambulas otro apsvērumu:

“Dažas atšķirības starp valstu noteikumiem, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzišanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi, lai vienādotu jurisdikcijas kolīziju normas civillietās un komercietās [..].”

- 5 Minētās regulas preambulas astotā un devītā apsvēruma par atbildētājiem trešās valstīs redakcija ir šāda:

“(8) Vajadzētu būt saistībai starp tiesvedību, kam piemēro šo regulu, un dalībvalsts teritoriju, kurā šī regula ir saistoša. Tāpēc kopējas normas par jurisdikciju principā būtu jāpiemēro, ja atbildētāja domicils ir vienā no šīm dalībvalstīm.

(9) Uz atbildētāju, kura domicils nav kādā dalībvalstī, parasti attiecas valsts normas par jurisdikciju, ko piemēro tās dalībvalsts teritorijā, kuras tiesā ir celta prasība, bet atbildētājam, kura domicils ir kādā dalībvalstī, kurā šī regula nav saistoša, būtu jāturpina piemērot [1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar turpmākām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”)].”

- 6 Minētās regulas preambulas trīspadsmitais apsvērums tostarp par noteikumiem par jurisdikciju individuālu darba līgumu jomā ir šāds:

“Saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju līgumiem un nodarbinātību vajākamajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas.”

- 7 Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punktā tās materiālā piemērojamība ir definēta šādi:

“Šo regulu piemēro civillietās un komercietās neatkarīgi no tiesas būtības. Tā neattiecas jo īpaši uz nodokļu, muitas vai administratīvajām lietām.”

- 8 Attiecībā uz tiesvedību, kas aizsākta pret personu ar domicilu trešā valstī, šīs regulas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja atbildētāja domicils nav kādā dalībvalstī, tad katras dalībvalsts tiesu jurisdikciju, ievērojot 22. un 23. pantu, nosaka attiecīgās dalībvalsts tiesību akti.”

- 9 Minētās regulas 5. panta 5. punktā ir noteikts, ka personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī, ja runa ir par “strīdiem, kas izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības, – filiāles, aģentūras vai citas struktūras atrašanās vietas tiesā.”

- 10 Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļā, kurā ir ietverts 18.–21. pants, ir minēti noteikumi par jurisdikciju saistībā ar strīdiem par individuāliem darba līgumiem.

- 11 18. pantā ir noteikts:

“1. Lietās, kas saistītas ar atsevišķiem [individuāliem] darba līgumiem, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu.

2. Ja darbinieks noslēdz atsevišķu [individuālu] darba līgumu ar darba devēju, kura domicils nav dalībvalstī, bet kuram ir filiāle, aģentūra vai cita struktūra kādā no dalībvalstīm, tad strīdos, kas izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības, uzskata, ka attiecīgā darba devēja domicils ir šajā dalībvalstī.”

- 12 Šīs regulas 19. pantā ir paredzēts:

“Darba devēju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt:

- 1) tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils; vai

2) citā dalībvalstī:

- a) tiesās tajā vietā, kur darbinieks pastāvīgi veic darbu, vai tiesā tajā vietā, kur viņš to veicis pēdējoreiz; vai
- b) ja darbinieks pastāvīgi neveic vai neveica darbu vienā noteiktā dalībvalstī – tiesās tajā vietā, kur atrodas vai atradās uzņēmums, kas pieņēma darbinieku.”

13 Minētās regulas 21. panta redakcija ir šāda:

“No šīs iedaļas noteikumiem var atkāpties vienīgi saskaņā ar vienošanos par jurisdikciju:

- 1) ko panāk pēc strīda rašanās; vai
- 2) kas ļauj darbiniekam celt prasību citās tiesās, kas nav šajā iedaļā norādītās tiesas.”

Vācijas tiesības

14 Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma (*Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*) 25. pantā ir minēts:

“Vispārīgās starptautisko tiesību normas ir daļa no federālajām tiesībām. Tās prevalē pār likumiem un tieši rada tiesības un pienākumus federālajā teritorijā dzīvojošām personām.”

15 Likuma par tiesu iekārtu (*Gerichtsverfassungsgesetz*), tā 1975. gada 9. maijā publicētajā versijā (turpmāk tekstā – “GVG”), 18. pantā ir paredzēts:

“Saskaņā ar Vīnes 1961. gada 18. aprīļa Konvenciju par diplomātiskajām attiecībām uz saskaņā ar šo likumu izveidoto diplomātisko misiju locekļiem, to ģimenes locekļiem un to privātajiem mājkalpotājiem neattiecas piekritība Vācijas tiesām. [..]”

16 GVG 20. panta redakcija ir šāda:

“1. Piekritība Vācijas tiesām neattiecas arī uz citu valstu pārstāvjiem un to pavadoniem, kas saskaņā ar šo likumu uzturas [Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā], pamatojoties uz oficiālu Vācijas Federatīvās Republikas ielūgumu.

2. Piekritība Vācijas tiesām neattiecas arī uz citām personām, kas nav minētas 1. punktā un 18. un 19. pantā, ja saskaņā ar vispārīgajām starptautisko tiesību normām, starptautisku nolīgumu vai citām tiesību normām tā uz šīm personām neattiecas.”

17 Civilprocesa likuma (*Zivilprozessordnung*), tā 2005. gada 5. decembrī publicētajā versijā, 38. panta ar nosaukumu “Pieļaujamā vienošanās par jurisdikciju” 2. punktā ir noteikts:

“Puses var vienoties par strīdu izšķiršanu tiesā pirmajā instancē, ja uz vismaz vienu no līgumslēdzējām pusēm neattiecas piekritība Vācijas tiesām. Šāda vienošanās tiek noslēgta rakstveidā, vai, ja tā panākta mutvārdos, to apstiprina rakstveidā. [..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 18 *A. Mahamdia*, Alžīrijas un Vācijas pilsonis, dzīvo Vācijā. 2002. gada 1. septembrī viņš ar Alžīrijas Tautas Demokrātiskās Republikas Ārlietu ministriju noslēdza līgumdarbinieka līgumu uz vienu gadu ar tiesībām to pagarināt, lai šis valsts vēstniecībā Berlīnē strādātu par šoferi.
- 19 Šajā līgumā, kas tika sagatavots franču valodā, ir iekļauta vienošanās par jurisdikciju, kura ir izteikta šādā redakcijā:
- “VI. Domstarpību izšķiršana
- Domstarpību vai strīdu, kas izriet no šī līguma, rašanās gadījumā tos izšķirs Alžīrijas tiesas.”
- 20 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka savu funkciju izpildē *A. Mahamdia* ziņā bija pārvadāt viesus un darbiniekus un šad un tad – arī vēstnieku. Tāpat viņam bija uzticēts nogādāt vēstniecības korespondenci uz Vācijas iestādēm un uz pastu. Diplomātisko pastu pieņēma vai nodeva tālāk cits vēstniecības darbinieks, kuru *A. Mahamdia* pārvadāja. No šī lēmuma izriet arī, ka lietas dalībniekiem ir domstarpības par to, vai viņš strādāja arī kā tulks.
- 21 2007. gada 9. augustā *A. Mahamdia* Alžīrijas Tautas Demokrātisko Republiku iesūdzēja *Arbeitsgericht Berlin*, prasot samaksu par papildu darba stundām, ko viņš it kā esot nostrādājis laikā no 2005. gada līdz 2007. gadam.
- 22 2007. gada 29. augustā ar vēstniecības pilnvarotā lietveža vēstuli *A. Mahamdia* darba attiecības tika uzteiktas, sākot no 2007. gada 30. septembra.
- 23 Prasītājs tādējādi *Arbeitsgericht Berlin* paralēli galvenajai prasībai iesniedza papildu lūgumu, pirmkārt, apstrīdot viņa darba līguma uzteikšanas likumību, kā arī, otrkārt, prasot kompensāciju uzteikuma paziņojuma dēļ un prasot paturēt viņu darbā līdz tiesvedības beigām.
- 24 Ar darba attiecību uzteikšanu saistītajā procedūrā Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika, atsaukdamās gan uz starptautiskajām tiesību normām par imunitāti pret tiesvedību, kā arī uz darba līgumā atrodamo vienošanos par jurisdikciju, izvirzīja iebildi par Vācijas tiesu jurisdikcijas neesamību.
- 25 Ar 2008. gada 2. jūlija spriedumu *Arbeitsgericht Berlin* šo iebildi apmierināja un tādējādi noraidīja *A. Mahamdia* lūgumu. Šī tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar starptautisko tiesību normām valstīm ir imunitāte pret tiesvedību, īstenojot to suverēnās pilnvaras, un ka Vācijas tiesu jurisdikcija neattiecas uz prasītāja darbībām, kam bijusi funkcionāla saikne ar vēstniecības diplomātisko darbību.
- 26 Prasītājs pamatlietā par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg*, kura ar 2009. gada 14. janvāra spriedumu daļēji atcēla *Arbeitsgericht Berlin* spriedumu.
- 27 Tā norādīja, ka, tā kā prasītājs bija šoferis vēstniecībā, viņa darbības neesot ietilpušas atbildētājas valsts publiskās varas īstenošanā, bet gan bijusi palīgdarbība šīs valsts suverenitātes īstenošanas kontekstā. Tādējādi Alžīrijas Tautas Demokrātiskajai Republikai šajā prāvā neesot imunitātes. Tā arī norādīja, ka Vācijas tiesu jurisdikcijā esot iztiesāt minēto prāvu, jo vēstniecība esot “struktūra” Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punkta izpratnē. Tādēļ esot piemērojami šīs regulas 19. pantā minētie noteikumi. Šai sakarā tā uzsvēra, ka, lai arī ir taisnība, ka “struktūra” parasti ir vieta, kur tiek veikta komerciāla darbība, tomēr Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punkts vēstniecībai esot piemērojams, jo, pirmkārt, šajā regulā neesot nevienas normas, saskaņā ar kuru valstu diplomātiskās pārstāvniecības neietilptu tās tvērumā, un, otrkārt, vēstniecībai ir sava vadība, kura neatkarīgi slēdz līgumus, ieskaitot civiltiesiskus, – kā, piemēram, darba līgumus.

- 28 *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* noraidīja arī attiecīgajā darba līgumā paredzēto vienošanos par jurisdikciju. Tā uzskatīja, ka šī vienošanās neatbilst Regulas Nr. 44/2001 21. pantā minētajiem nosacījumiem, jo tā tikusi panākta pirms prāvas rašanās un darbiniekam dod iespēju celt prasību tikai Alžīrijas tiesās.
- 29 Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika, pamatodamās gan uz imunitāti pret tiesvedību, kas tai būtu jāpiešķir, gan arī uz minēto vienošanos par jurisdikciju, iesniedza kasācijas sūdzību (*Revision*) *Bundesarbeitsgericht*.
- 30 Ar 2010. gada 1. jūlija spriedumu *Bundesarbeitsgericht* atcēla pārsūdzēto spriedumu un nodeva lietu atpakaļ izskatīšanai *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg*. *Bundesarbeitsgericht* tostarp, pamatojoties uz iegūtajiem pierādījumiem, noteica iesniedzējtiesai veikt prasītāja pamatlietā aktivitāšu, it īpaši ar tulkošanu saistīto aktivitāšu, kvalifikāciju, lai noteiktu, vai tās varēja tikt uzskatītas par pamatlietā atbildētājas valsts suverēnajām funkcijām. Turklāt, ja pārbaudē izrādītos, ka šai valstij nav imunitātes pret tiesvedību, tā arī uzdeva *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* noteikt kompetento tiesu, kas iztiesātu pamatlietu, īpaši ņemot vērā Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punktu, kā arī Eiropas Padomē izstrādātās un 1972. gada 16. maijā Bāzelē valstu parakstīšanai atvērtās Eiropas Konvencijas par valstu imunitāti 7. pantu.
- 31 Attiecībā uz attiecīgajam līgumam piemērojamo likumu *Bundesarbeitsgericht* nolēma, ka apelācijas instances tiesai ir jānoskaidro, vai lietas dalībnieki, nepastāvot skaidri paustai izvēlei, klusuciešot kā līgumam piemērojamās tiesības ir izvēlējušies Alžīrijas tiesības. Šai sakarā nozīme varot būt tādiem elementiem kā līguma valoda, prasītāja izcelsme vai viņa darbības veids.
- 32 Lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* norāda, ka saskaņā ar Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma 25. pantu valstis var iebilst pret imunitāti pret tiesvedību tikai strīdos par to suverenitātes īstenošanu. Saskaņā ar *Bundesarbeitsgericht* judikatūru strīdi darba tiesībās starp vēstniecības darbiniekiem un attiecīgo valsti ietilpst Vācijas tiesu jurisdikcijā, ja darbinieks tās valsts labā, kura viņu nodarbina, nav veicis darbības, kas pieder pie šīs valsts suverēnajām funkcijām.
- 33 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa “prezumē”, ka A. Mahamdia šādas darbības nav veicis, jo Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika nav pierādījusi viņa līdzdalību šādās darbībās.
- 34 Šī tiesa turklāt norāda, ka Vācijas tiesu jurisdikcija izrietot no Regulas Nr. 44/2001 18. un 19. panta, bet, lai piemērotu šos pantus, ir jāsecina, vai vēstniecība ir “filiāle, aģentūra vai cita struktūra” šīs regulas 18. panta 2. punkta izpratnē. Tikai tad Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika varētu tikt uzskatīta par darba devēju ar domicilu citā dalībvalstī.
- 35 Tālāk šajā gadījumā saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 21. panta 2. punktu principā nevarētu tikt piemērota pamatlietā apskatāmajā līgumā atrodamā vienošanās par jurisdikciju, lai izslēgtu Vācijas tiesu jurisdikciju.
- 36 Šādos apstākļos *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai saistībā ar dalībvalstī esošu tādas valsts vēstniecību, uz kuru neattiecas [...] Regula Nr. 44/2001 [...], runa ir par filiāli, aģentūru vai citu struktūru šīs regulas 18. panta 2. punkta izpratnē?
- 2) Ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbild apstiprinoši: vai pirms domstarpību rašanās noslēgtā jurisdikcijas noteikšanas klauzula var pamatot tādas tiesas kompetenci, uz kuru neattiecas Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas joma, ja jurisdikcijas noteikšanas klauzulas dēļ nebūtu saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 18. un 19. pantu pamatotās jurisdikcijas?”

Par prejudiciāliem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 37 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka vēstniecība ir “struktūra” šīs tiesību normas izpratnē, un vai tādējādi šī regula tiek piemērota, lai noteiktu kompetento tiesu, kas izskata prasību, kura vērsta pret trešo valsti un kuru cēlis šīs valsts vēstniecības, kas atrodas dalībvalstī, darbinieks.
- 38 Vispirms jānorāda, ka Regula Nr. 44/2001, kurā ietverti noteikumi par dalībvalstu tiesu jurisdikcijas noteikšanu, tiek piemērota visās civillietās un komercietās, izņemot jomas, kas skaidri minētas šajā pašā regulā. Kā izriet no šī sprieduma 10. punkta, šīs regulas II nodaļas 5. iedaļā, kurā ir ietverts 18.–21. pants, ir minēti noteikumi par jurisdikciju saistībā ar strīdiem par individuāliem darba līgumiem.
- 39 Attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 teritoriālo piemērojamību no tās otrā apsvēruma un 2006. gada 7. februāra atzinuma 1/03 (Krājums, I-1145. lpp., 143. punkts) izriet, ka šīs regulas mērķis ir vienādot dalībvalstu tiesību normas par tiesu jurisdikciju civillietās un komercietās ne tikai saistībā ar Savienības iekšējiem strīdiem, bet arī saistībā ar strīdiem, kuriem piemīt kāds ārvalstu elements, lai novērstu šķēršļus iekšējā tirgus darbībai, ko varētu radīt pastāvošās atšķirības valstu tiesību aktos šajā jautājumā.
- 40 Regulā Nr. 44/2001, it īpaši tās II nodaļā, kurā atrodams 18. pants, ir iekļauts tādu normu kopums, kas veido vispārēju sistēmu un kas ir piemērojamas ne tikai attiecībās starp dažādām dalībvalstīm, bet arī attiecībās starp dalībvalsti un trešo valsti (skat. iepriekš minēto atzinumu 1/03, 144. punkts).
- 41 It īpaši minētās regulas 18. panta 2. punktā ir paredzēts, ka, ja darbinieks noslēdz darba līgumu ar darba devēju, kura domicils nav Savienības teritorijā, bet kuram dalībvalstī ir filiāle, aģentūra vai cita struktūra, tad strīdos, kas izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības, tiek uzskatīts, ka attiecīgā darba devēja domicils ir šajā dalībvalstī.
- 42 Lai nodrošinātu pilnīgu šīs regulas, it īpaši 18. panta, efektivitāti, tajā atrodami juridiskie jēdzieni ir jāinterpretē autonomi un visās valstīs vienoti (šajā ziņā attiecībā uz Briseles konvencijas interpretāciju it īpaši skat. 1978. gada 22. novembra spriedumu lietā 33/78 *Somafer, Recueil*, 2183. lpp., 8. punkts).
- 43 Lai noteiktu elementus, kas raksturīgi Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punktā ietvertajiem jēdzieniem “filiāle”, “aģentūra” un “cita struktūra”, tā kā šādu norāžu regulas tekstā nav, vispirmām kārtām būtu jāņem vērā šīs tiesību normas mērķis.
- 44 Attiecībā uz ar darba līgumiem saistītiem strīdiem Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļā ir minēta virkne noteikumu, kuru mērķis – kā izriet no šīs regulas preambulas 13. apsvēruma – ir aizsargāt visvājāko līgumslēdzēju pusi ar noteikumiem par jurisdikciju, kas ir labvēlīgāki šīs puses interesēm (šajā ziņā skat. 2008. gada 22. maija spriedumu lietā C-462/06 *Glaxosmithkline* un *Laboratoires Glaxosmithkline* (Krājums, I-3965. lpp., 17. punkts).
- 45 Tie darbaņēmējiem ļauj iesūdzēt savu darba devēju tiesā, kura tam liekas visatbilstošākā tā interesēm, tādējādi viņam atzīstot izvēli vērsties tās valsts tiesā, kurā ir viņa domicils, vai tās valsts tiesā, kurā tas parasti veic savu darbu, vai arī tās valsts tiesā, kurā atrodas darba devēja uzņēmums. Minētās iedaļas noteikumi ierobežo tiesas izvēles iespēju arī no darba devēja puses, kurš vērsas tiesā pret darbinieku, kā arī iespēju atkāpties no regulā minētajiem noteikumiem par jurisdikciju.

- 46 Kā izriet no Tiesas judikatūras par noteikumiem par jurisdikciju darba līgumu jomā, kas ietverti Briseles konvencijā (skat. 1982. gada 26. maija spriedumu lietā 133/81 *Ivenel, Recueil*, 1891. lpp., 14. punkts; 1993. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-125/92 *Mulox IBC, Recueil*, I-4075. lpp., 18. punkts; 1997. gada 9. janvāra spriedumu lietā C-383/95 *Rutten, Recueil*, I-57. lpp., 22. punkts, un 2003. gada 10. aprīļa spriedumu lietā C-437/00 *Pugliese, Recueil*, I-3573. lpp., 18. punkts), Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļas noteikumi ir jāinterpretē, ņemot vērā rūpes nodrošināt adekvātu darba ņēmēja kā visvājākās līgumslēdzējas puses aizsardzību.
- 47 Tālāk, lai nodrošinātu turpinātību starp šo regulu un Briseles konvenciju, tajā ietvertie jēdzieni “filiāle”, “aģentūra” un “cita struktūra” ir jāinterpretē atbilstoši Tiesas judikatūrā norādītajiem kritērijiem par šo Briseles konvencijas 5. panta 5. punktu, kurā ir ietverti tie paši jēdzieni un minēti noteikumi par izņēmuma jurisdikciju saistībā ar strīdiem par uzņēmuma otrās mītnes vietas darbību. Šī tiesību norma vārds vārdā ir pārņemta Regulas Nr. 44/2001 5. panta 5. punktā.
- 48 Interpretējama jēdzienus “filiāle”, “aģentūra” un “cita struktūra”, Tiesa ir identificējusi divus kritērijus, kas nosaka, vai tiesvedība tiesā par kādas no šo kategoriju struktūrvienībām darbību ir saistīta ar dalībvalsti. Pirmkārt, jēdziens “filiāle”, “aģentūra” un “cita struktūra” prezumē darījumu veikšanas centra esamību, kas ilgtermiņā uzdodas kā mātes uzņēmuma atvasinājums uz ārpusi. Šim centram ir jābūt vadībai un materiālā ziņā apriķotam tā, lai tas būtu spējīgs slēgt darījumus ar trešām personām un tām nebūtu tieši jāvēršas mātes uzņēmumā (skat. 1981. gada 18. marta spriedumu lietā 139/80 *Blanckaert & Willems, Recueil*, I-819. lpp., 11. punkts). Otrkārt, strīdam būtu jāattiecas vai nu uz darbībām, kas saistītas ar šo vienību ekspluatāciju, vai arī saistībām, ko tās uzņēmušās mātes uzņēmuma vārdā, ja šīs saistības ir jāizpilda valstī, kur tās atrodas (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Somafer*, 13. punkts).
- 49 Vispirms ir jāatgādina, ka pamatlietā vēstniecības funkcijas – kā tas izriet no Vīnes Konvencijas par diplomātiskajām attiecībām 3. panta – būtībā ir pārstāvēt nosūtošo valsti, aizsargāt tās intereses, kā arī veicināt attiecības ar uzņemošo valsti. Šo funkciju izpildē vēstniecība, gluži tāpat kā ikviena cita publiska vienība, var rīkoties *iure gestionis* un kļūt par civiltiesiska rakstura tiesību un pienākumu subjektu, it īpaši noslēdzot privāttiesiskus līgumus. Šādi tas ir gadījumā, kad tā slēdz darba līgumus ar personām, kas neveic ar publiskās varas īstenošanu saistītas funkcijas.
- 50 Attiecībā uz pirmo šī sprieduma 48. punktā minēto kritēriju ir jānorāda, ka vēstniecība var tikt pielīdzināta darījumu centram, kas ilgtermiņā veic uz ārpusi vērtas darbības un sniedz ieguldījumu valsts, kura to izveidojusi, identificēšanā un pārstāvēšanā.
- 51 Attiecībā uz otro šī sprieduma minētajā punktā norādīto kritēriju ir acīmredzams, ka pamatlietas priekšmets, proti, strīds darba attiecību jomā, ir pietiekami saistīts ar attiecīgās vēstniecības darbību personāla vadības kontekstā.
- 52 Tādēļ attiecībā uz darba līgumiem, ko vēstniecība slēdz valsts vārdā, tā ir “struktūra” Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punkta izpratnē, ja darba ņēmēja, ar kuriem tā noslēgusi līgumus, funkcijas ir saistītas ar administratīvu darbību, ko vēstniecība veic uzņemošajā valstī.
- 53 Vācijas tiesās, kā arī šīs prejudiciālās tiesvedības laikā iesniegtajos apsvērumos Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika norādīja, ka atzīt vēstniecības uzņemošās valsts tiesu jurisdikciju nozīmētu pārkāpt starptautisko paražu tiesību normas par imunitāti pret tiesvedību un ka, ņemot vērā šos noteikumus, Regula Nr. 44/2001, it īpaši tās 18. pants, nebūtu piemērojama tādā strīdā kā pamatlietā.
- 54 Šai sakarā ir jānorāda, ka vispārīgi atzīti starptautisko tiesību principi imunitātes pret tiesvedību jomā nepieļauj, ka valsts varētu tikt iesūdzēta citas valsts tiesā tādā tiesvedībā kā pamatlietā. Šāda valstu imunitāte ir iedibināta starptautiskajās tiesībās un ir balstīta uz principu *in parem non habet imperium*, saskaņā ar kuru valsts nav pakļauta citas valsts jurisdikcijai.

- 55 Taču – kā to savu secinājumu 17.–23. punktā norādījis ģenerālvokāts – šībrīža starptautiskās prakses stadijā šai imunitātei nav absolūtas vērtības, bet tā ir vispārīgi atzīta tad, ja strīds ir par suverēnām darbībām, kuras ir veiktas *iure imperii*. Savukārt tā ir izslēgta, ja prasība tiesā attiecas uz darbībām, kuras veiktas *iure gestionis*, kas neietilpst publiskās varas īstenošanā.
- 56 Tādējādi, ievērojot minētā starptautisko paražu tiesību principa par valstu imunitāti pret jurisdikciju saturu, ir jāuzskata, ka tas tādā strīdā kā pamatlietā, kurā darba ņēmējs prasa samaksāt kompensāciju un apstrīd ar valsti noslēgtā darba līguma uzteikumu, pieļauj piemērot Regulu Nr. 44/2001, ja tiesa, kura izskata lietu, atzīst, ka šī darba ņēmēja veiktās funkcijas neietilpst publiskās varas īstenošanā, vai ja tiesvedība nedraud iejaukties valsts interesēs, kas saistītas ar drošību. Uz šī secinājuma pamata tiesa, kas izskata tādu strīdu kā pamatlietā, var arī uzskatīt, ka šis strīds ietilpst Regulas Nr. 44/2001 materiālajā piemērošanas jomā.
- 57 No iepriekš minētā izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 18. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts vēstniecība, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, ir “struktūra” šīs tiesību normas izpratnē strīdā par darba līgumu, ko šī vēstniecība ir noslēgusi nosūtošās valsts vārdā, ja darba ņēmēja veiktās funkcijas neietilpst publiskās varas īstenošanā. Valsts tiesas, kas izskata lietu, ziņā ir noteikt, kāds tieši ir darba ņēmēja veikto funkciju raksturs.

Par otro jautājumu

- 58 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 21. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pirms domstarpību rašanās noslēgtā vienošanās par jurisdikciju ietilpst šīs tiesību normas tvērumā, ja minētās vienošanās nosacījumos ir atzīta tās tiesas izņēmuma jurisdikcija, uz kuru šīs regulas tvērums neattiecas, tādējādi izslēdzot jurisdikciju, kas ir pamatota ar īpašajiem šīs regulas 18. un 19. panta noteikumiem.
- 59 Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika uzskata, ka ar minēto 21. pantu tiek pieļauts, ka ar darba līgumā ietvertu vienošanos līgumslēdzējas puses trešās valsts tiesai tiek piešķirta jurisdikcija iztiesāt ar šo līgumu saistītos strīdus. Šajā gadījumā šī izvēle darba ņēmējam nerada nekādas neērtības un atbilst līgumslēdzēju pušu gribai šo līgumu pakārtot tās pašas valsts tiesībām.
- 60 Kā izriet no Regulas Nr. 44/2001 preambulas trīspadsmitā apsvēruma, šo īpašo II nodaļas 5. iedaļas noteikumu mērķis ir nodrošināt darba ņēmējam adekvātu aizsardzību. Saskaņā ar šī sprieduma 46. punktā atgādināto Tiesas judikatūru šis mērķis ir jāņem vērā, interpretējot šos noteikumus.
- 61 Ar Regulas Nr. 44/2001 21. pantu darba līguma līgumslēdzējām pusēm tiek ierobežota iespēja noslēgt vienošanos par jurisdikciju. Šāda vienošanās ir jānoslēdz pēc strīda rašanās vai, ja tā ir tikusi noslēgta iepriekš, tai ir jāļauj darba ņēmējam vērsties tajās tiesās, kas nav tās, kurām ar minētajiem noteikumiem ir piešķirta jurisdikcija.
- 62 Ņemot vērā Regulas Nr. 44/2001 21. panta mērķi, šis pēdējais minētais nosacījums – kā to savu secinājumu 58. un 59. punktā ir norādījis ģenerālvokāts – ir jāsaprot tādējādi, ka ar šādu pirms domstarpību rašanās noslēgtu vienošanos –, lai varētu spriest par prasību, ko darba ņēmējs cēlis tiesā, – ir jānosaka jurisdikcija papildus Regulas Nr. 44/2001 18. un 19. pantā paredzētām tiesām. Šīs vienošanās rezultātā tātad netiek izslēgta pēdējo minēto tiesu jurisdikcija, bet gan paplašināta darba ņēmēja izvēlies no vairākām kompetentajām tiesām iespēja.
- 63 Turklāt no minētā Regulas Nr. 44/2001 21. panta formulējuma izriet, ka ar vienošanos par jurisdikciju darba ņēmējam “ļauj” vērsties vēl citās tiesās, nevis tikai 18. un 19. pantā minētajās. No tā izriet, ka šī tiesību norma nevar tikt interpretēta tādējādi, ka vienošanos par jurisdikciju var piemērot izslēdzoši un tādējādi aizliegt darba ņēmējam vērsties tiesās, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar minēto 18. un 19. pantu.

- ⁶⁴ Faktiski mērķis aizsargāt darba ņēmēju kā visvājāko līgumslēdzēju pusi – kā tas atgādināts šī sprieduma 44. un 46. punktā – netiktu sasniegts, ja 18. un 19. pantā paredzētās tiesas šīs aizsardzības nodrošināšanai varētu tikt izslēgtas ar vienošanos par jurisdikciju, kas noslēgta pirms domstarpību rašanās.
- ⁶⁵ Turklāt ne no Regulas Nr. 44/2001 21. panta satura, ne arī mērķa neizriet, ka ar šādu vienošanos jurisdikcija nevarētu tikt piešķirta trešo valstu tiesām, ar nosacījumu, ka tajā netiek izslēgta jurisdikcija, kas atzīta ar regulas noteikumiem.
- ⁶⁶ No visa iepriekš minētā izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 21. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma attiecas uz vienošanos par jurisdikciju, kas ir noslēgta pirms domstarpību rašanās, ciktāl tā darba ņēmējam papildus iespējai vērsties tiesās, kurām parasti ir jurisdikcija saskaņā ar šīs regulas 18. un 19. panta īpašajiem noteikumiem, sniedz iespēju vērsties citās tiesās, ieskaitot tās, kas atrodas ārpus Savienības.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁶⁷ Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās 18. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts vēstniecība, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, ir “struktūra” šīs tiesību normas izpratnē strīdā par darba līgumu, ko šī vēstniecība ir noslēgusi nosūtošās valsts vārdā, ja darba ņēmēja veiktās funkcijas neietilpst publiskās varas īstenošanā. Valsts tiesas, kas izskata lietu, ziņā ir noteikt, kāds tieši ir darba ņēmēja veikto funkciju raksturs;**
- 2) **Regulas Nr. 44/2001 21. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma attiecas uz vienošanos par jurisdikciju, kas ir noslēgta pirms domstarpību rašanās, ciktāl tā darba ņēmējam papildus iespējai vērsties tiesās, kurām parasti ir jurisdikcija saskaņā ar šīs regulas 18. un 19. panta īpašajiem noteikumiem, sniedz iespēju vērsties citās tiesās, ieskaitot tās, kas atrodas ārpus Savienības.**

[Paraksti]